

D o p i s i.

Iz Koperskega okraja. »Slov. učit. društvo za Koperski okraj« ima, po odborovem sklepu s 7. maja t. l., v 25. dan t. m. ob 8. uri zj. svoje glavno letno zborovanje v Pasjivasi, s tem-le dnevnim redom: 1. Nagovor. 2. Poročilo društvenega delovanja pret. leta. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev treh pregledovalcev društvenih računov. 5. »Slovenci na Korškem«, etnografične in jezikoslovne črtice; govori g. prof. Julij plem. Kleinmayr. 6. Razmislijevanje starega skušenega šolnika o šolskem obiskovanji; govori g. A. Vrtovec. 7. Vpliv učiteljev na narodno blagostanje; predava g. Zdravko Preložnik. 8. O šolskih vrtih; predava g. Leopold Krapš. 9. Volitev društvenega vodstva. 10. Predlogi čč. gg. društvenikov.

K obilnej udeležitvi vabi čč. gg. društvenike najljubnejše

predsedništvo »Slov. učit. društva za Koperski okraj«.

Iz Vojnika. Zborovanja Celjskega učit. društva v 4. dan maja t. l. se je udeležilo 20 udov. Ko se je prečital in odobril zapisnik zadnje seje, prečital nam je g. predsednik pismo g. Iv. Miklošič-a, v katerem se ta gospod za poslano častitko k njegovemu odlikovanju prav srčno zahvaljuje; potem razdeli med ude slovenske Prettenhoffer-jeve zvezke za pisanje, risanje in računanje ter kaže na ogled in v naročevanje časnik »Der praktische Obstzüchter« (Klosterneuburg bei Wien). Zatem je bil na dnevnem redu govor g. V. Jarca »o domovino-slovji«. A poročevalec pravi, da se danes ni pripravil za ta govor, kajti po njegovem mnenju je boljše, da vsi udje do prihodnjega (junijevega) mesečnega zborovanja ta važen predmet premislimo, izvolimo si obnega poročevalca ter se kolikor mogoče o tem vsestransko pogovorimo. Za danes pa pravi g. poročevalec, da, če mu društveniki privolijo, bode govoril o glagolih prve vrste, kajti jezikov pouk je najvažnejši v ljudski šoli, in če nas vse ne moti, zavzela bo slovensčina v kratkem na slovenskih tleh ono veljavo, koja ji po vsej pravici gre in marsikateri, ki jo je do zdaj le preziral in jo še celó zaničeval, poprijemal bode se na tihem slovenske slovnice, ter se je priučeval. Če pa bode že drugi stanovi morali dobro znati slovenski, treba je to tembolj učitelju, ker, kako bi popravljaj spise drugim, če jih sam ne zna pravilno spisovati? Zbor pritrdi govornikovemu predlogu, in tako je obravnaval glagole prve vrste v vseh sedmih razredih.

Po končanem tem govoru, je nastopil podpisani ter govoril »o rastlinoznanstvu (biljarstvu) v ljudski šoli«. Govornik je razdelil svoj govor v teoretični in praktični del. V prvem delu je govoril o namenu pouka v rastlinoznanstvu v ljudski šoli in s čim naj se peča ta pouk ter kako naj se uči. V drugem delu je dejansko obravnaval »krvavi mlečnik« za srednjo stopnjo ljudskih šol. — Potem smo se še marsikaj pogovorili o raznih zadevah našega društva.

Tone Brezovnik.

Iz Železnikov. (Učiteljska konferenca. Mala utopljenka. Svarilni vzgled.) Učiteljska konferenca našega Kranjsko-Loško-Tržiškega šolskega okraja se bo to leto vsrila 8. julija t. l. v Loki. Dnevni red letos ni obširen. Obravnavali se bodo poleg navadnih vsakoletnih točec še te-le: a) »Versko-nravana vzgoja v ljudski šoli«. b) »Naméra in znabitno omejevanje realističnega pouka v ljudski šoli«. c) »Vpliv šole na nravno življenje ljudstva«.

Zadnja leta so se pri naših konferencah večkrat izrekle želje, naj bi se te ne vršile samo edino le v Kranji in Loki, ampak določili naj bi se v to tudi drugi kraji, recimo: Trzič, Cerklje, Smlednik, Poljane, Železniki i. dr. Na ta način bi gg. učitelji, ki službujejo v okraji, taistega v teku let lahko vsega obhodili in poznali. (Morda bi bila tudi za druge šol. okraje železi taka prenemba.) Do zdaj se pri nas učiteljskim željam na dotičnem merodajnem mestu ni vstrezalo; mogoče pa, da se bo zanaprej, ker je dobil naš šolski okraj zadnji čas novega c. kr. gosp. okr. glavarja, ki bo zadevo dotičnih troškov, t. j. potnine morda drugače tolmačil, kakor pa njegov g. sprednik.

V 25. dan marcija, t. j. v praznik oznanenja Mariji, utopila se je tū mala, 5 — 6 let stara deklica. Večkrat so že prav natančno in skerbno iskali njeno mrtvo truplo, a ne morejo ga najti; ga je li zagrnila glena, ali požrla ga celó kaka ujedna žival, Bog vé. V svarilni vzgled za otroke pa zapišemo naslednje:

Pripovedovalo se je, da je malo utopljenko taisti popoldan, ko je utonila (Šmarijin dan), njena stara mati vabila, naj gre z njo v cerkev k večernicam; — a deklica se ji je menda ustavila, — da! celó že s pota proti cerkvi se nazaj domov vrnila. Sodi se pa po vseh okoliščinah, da je revšče ravno med popoldansko božjo službo padlo v derečo vodo. Omenil sem o ugodni priliki te žalne dogodbe tudi neki dan otrokom v šoli in jim djal: »Glejte otroci! deklica ni hotla ubogati svoje stare matere; zato je pa angel varuh ni varoval, in neusmiljena smrt jo je potegnila v valovje«.

J. L.

Iz Postojnskega okraja. Zavednost, opravičena svést lastne svoje veljave podaruje posamezniku ko i celej korporaciji zmožnost, da zavzema v družbi človeškeje óno mesto, ki mu gre po pravici. — Naš stan se čedalje bolj zaveda svoje veljave, — in tudi mej učitelji slovenskih pokrajin se zavednost lepo razcvita in v poslednjem času bolj in bolj pojavlja. Osobito naši Štajerski sobratje se kaj krepko gibljejo in po mnogih svojih društvihi kaže, da so vneti ratarji svojega polja ter vredni zastopniki svojemu poslu. Tudi po Primorskem jeli so slovenski učitelji pridno delovati, vzlasti óni »Sežansko-Komenskega« okraja. — Blíža se čas okrajnih učiteljskih konferencij. Sodrugi! — delajte in govorite takrat zató, da se i na Kranjskem — vsaj v največjih okrajih — osnujejo samostojna okrajna učiteljska društva! Štajerska ima dosti šolskih okrajev, ki so za tretjino manjši od marsikojega naših, — pa vender imajo svoje uč. društvo. Združujmo se!

Naš Postojnski okraj spada mej največje šolske okraje vse Kranjske, šteje do 50 učiteljev in učiteljic: umno uravnano društvo moglo bi tú dosti hasniti. Tovariši, premislite torej resno to za nas velevažno stvar ter pri bodočem učiteljskem zbornu povejte svoje in ukrenite pravo!

Napósed naj omenim še nekaj: Vsakega zavednega slov. učitelja zanima delovanje vesolnega nam sodruštva ko sploh vse zadeve, ki se tičejo šolstva, oziroma učiteljstva, po Slovenskem. Zvesti in vestni tolnač dogodjavev na šolskem polji Štajerskem nam je Vojniški učitelj, g. Tone Brezovnik. Bi se-li »Tovarišu« ne oglasil slični poročevalec za šolske vesti na Primorskem in v slovenski Istri? Ako zdajci hočemo kaj bolj natančnega pozvediti o ondotnih uč. razmerah, seči nam je po »Edinosti«, »Soči«, »Šoli«. A te liste ima pač rekdo kdo vse. Zató bi nam pa vrlo bilo po vseči, ako bi se nam prijavilo od časa do časa »splošno poročilo« za šolske stvari v Primorskej in Istri.* — k. —

Iz Krškega. Koncem minulega leta smo naznanili, da bode izhajal »Pedagogični letnik«. Ker se je pa za to šolsko knjigo jako prepícho število naročnikov oglasilo, zato smo za letos opustili izdavanje tega letnika.

Dotični odbor.

Od Št. Jurija ob juž. železnici (Štajersko.) (Šolske razmere.) Leto za letom se tukaj število za šolo sposobnih otrok pomnožuje. Iz dvorazrednice postala je tri- in pozneje štirirazrednica. Za tekoče šolsko leto pa je dež. šol. svét zbog prevelicega števila obiskujočih otrok družemu razredu dovolil vsoporednico, katerej je krajni šol. svét ze tudi sobo in sobno-šolsko opravo preskrbel. Za ta razred razpisano je bilo eno podučiteljsko mesto, in o velikej noči bi se bila imela otvoriti peta učna soba, kar se pa do zdaj še ni obistenilo in se naj menj tekoče šolsko leto tudi zgodilo ne bo. Drugi razred, čez 150 otrok broječ, mora imeti poludnevni pouk. Pred velikonočnimi prazniki je g. Jožef Dobnik, bivši učitelj v drugem razredu, odišel k sv. Florijanu na novo osnovano enorazrednico v Konjskem okraji. Imela bi bila priti dva učitelja — a prišel — ni nobeden. G. Jug, ki je zdaj v Ptujskem okraji, bil je po sl. kraj. šol. svétu predložen in od slav. okrajnega šol. svéta Celjskega tukajšnjim podučiteljem imenovan; a došel mu je dekret le par dni prepozno (postavno štiri tedne pred veliko nočjo), in vsled tega mora g. Jug z dekretom v roki čakati na tukajšnjo službo — a šola na njega do konca tekočega semestra. Na drugo izpraznjeno mesto imela bi bila priti neka učiteljica — pa tudi tiste ni bilo. To zadrego je sl. okraj. šol. svét s tem zmanjšal, da smo dobili mesto dveh, vsaj eno učiteljsko moč; prišla je za tekoče šolsko leto gdé. Matilda Schott, ki je učiteljevala prej v Braslovčah.

Vlani v spomin cesarjevičeve poroke osnovano sadnorejsko društvo »Kronprinz Rudolfsverein für Obstbaumzucht« lepo napreduje. V spodnjem trgu se je velik kos »trške gmajne« razkopal, za osušenje močvirnih delov so se vložile glinaste cevi; in ze letos se je posadilo več tisoč mladih drevesec, ter mnogo jabolčnih in hrusevih peček nasejalo. Vrt ima lepo lego in novo ograjo iz lat. Drevje iz te drevsnice, ki se imenuje »Štefanie-Garten«, se bo po vsej fari razdeljevalo — brezplačno.

Valentin Jarc.

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. dež. šolskega svéta v 15. dan aprila t. l. Stavijo se dve vprašanji (interpelaciji), ki jima g. prvosednik odgovarja. — O tem, kako bi se malo po malem razširjeval slovenski učni jezik v gimnazijah na Kranjskem se je vsled min. ukaza s 4. julija 1881. l., št. 8701 na višje mesto nasvetovalo. — Resi se več prošenj za oproščenje šolskega denarja. — Gimn. profesorju se pripozná in nakaže druga starostna doklada. — Štiri učiteljske službe se zatrdno umestijo. — Prošnja pomožnega učitelja, da bi ponavljal učiteljsko preskušnjo, se zavrže.

*) Nadejamo se, da kakor na Štajerskem tako se bodo naši tovariši tudi v Primorskej in v Istri pa tudi na Koroškem zglaševali v našem listu, ter se združevali v eno močno občestvo — po načelu, da »v združbi je moč in napredek«.

Uredn.

— Učiteljske preskušnje so se že 29. preteč. m. končale. En učitelj in ena učiteljica nista pršla k preskušnji. Iz med teh, ki so bili pri spraševanju, so dobili spricalo št. II. štirje, št. III. pet, in št. IV. štirje učitelji; iz med učiteljic pa so dobile tri spricalo št. II. in pa pet št. III. Dopolnilne preskušnje so tri učiteljice (med temi dve šolski sestri) dobro dostale. Pismo vprašanje iz slovenščine je bilo: a) Učilnica — vrt, učitelj — vrtnik. b) Kolikér je slovenski glagol? c) Slovenščina pred Trubarjem.

— Odpovedal se je častni službi kot župan glavnemu mestu na Kranjskem v Ljubljani gospod Anton Laschan, in na njegovo mesto izvoljen je bil 30. preteč. m. gospod Peter Graselli. V šolski oddelek izvoljeni so bili ti-le gospodje odborniki: A. Bajer, dr. vitez Bleiweis, dr. Drč (načelnik), Hribar, dr. Zarnik, R. Pirker (nač. namestnik) in Dežman.

— Slovenske abecedne stenske table (Razingerjeve in Žumerove) je ministerstvo za bogočastje in uk odobrilo za rabo v slovenskih ljudskih šolah, v katerih se rabi tudi njuni Abecednik.

— Otroci zelo bolehalo tudi v Ljubljani. Pretečeni teden je bolnih in zaradi bolezni izločenih samo v I. peterorazredni m. deški šoli v vseh razredih čez 50 ni hodilo v šolo. Da to zavira šolski napredek (posebno zdaj konec šolskega leta), je očitno.

— Oddaja se Urban Jerinova ustanova ubogim učiteljskim udovam in sirotam 30 gold. 36 $\frac{1}{2}$ kr. na leto. Prošnje ravnaajo se na c. k. dež. vlado ter se oddajajo pri c. k. okrajni gosposki.

— »Ljudski glas« imé je novemu slovenskemu listu, ki je izšel v Ljubljani v 1. dan maja t. l. Izhajal bode 1. in 16. vsacega meseca in veljá do konca dec. t. l. 2 gold. Urednik in izdajatelj mu je Fil. Haderlap.

— Odborova seja slov. učiteljskega društva bode 1. junija t. l. ob 2. uri popoldne v Virantovi hiši v II. nadstr., h kateri vse g. g. odbornike in tudi druge g. g. družabnike uljudno vabi

tajništvo tega društva.

Raznoterosti.

— **Milan Dragojevič**, pedagogijska pripoved, priredil za naš (hrv.) narod Mijat Stojanović, v Zagrebu (naklada hrv. ped.-književnega zbora) 1882, je naslov tej zelo zanimivi knjižici, ki obsega v 32. kratkih poglavjih mično in jako vzgojno pripoved.

Prišla je tudi ravno tã na svitlo »Savka i Stanko«, izvorna pripoved, napisal Davorin Trstenjak. Ta knjižica namenjena je bolj zrelej hrv. mladosti. Čitateljem našega lista, ki so hrvatsčine zmožni, živo priporočamo obe ti zali knjigi, ki se dobivati v knjižari Lav. Hartmanovi v Zagrebu.

— Knjigo „Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji“ (spisal Anton Lesar), I. in II. del, 2. natis 1881, natisnil Ign. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani, stane 1 gold., je ministerstvo za bogočastje in uk za rabo v srednjih šolah, kjer se kerščanski nauk po slovenski poučuje, odobrilo.

— **Pedagogično društvo v Galiciji** imelo bode letos svoj potovalni shod v mestu Kolomeji. S tem shodom združena bode razstava vseh pedagogičnih in sploh v to stroko spadajočih časnikov, izimši jedino politične liste. Ta razstava bila bi ob jednem novo duševno vzbujalno sredstvo za posvetovanja v učiteljskih konferencah; dokazovalo bi pa tudi, koliko hasnijo strokovnjaški listi napredku in občnej omiki, in konečno je primerjajoča sestava vseh z umetnostjo, znanstvom, pedagogiko in lep-slovjem bavečih se listov jako pučna. Odbor se tedaj obrača na uredništva vseh nepolitičnih listov, da mu pošljejo jeden iztis svojega časnika in sicer meseca majnika ali nadalje do 15. junija t. l. izhajajočega pod naslovom: Das Comité der Ausstellung europäischer Zeitschriften zu Kolomea in Galizien.

— **Za zgrádo češki učiteljski izobraževalnici** v Olomuci je dovoljeno 210.000 gold. Kaj pa na Kranjskem?

— **Društva „Matica školska“** zahteva češkim šolam v Berni lastne nadzornike.

— **Učiteljišča na Ogerskem.** Leta 1880/1. bilo je na Ogerskem 70 učiteljišč, in sicer 53 za učitelje in 17 za učiteljice.

— **Učiteljsko osebje v Parizu** dobilo je nov zakon, po katerem se deli v definitivne in pomočne učitelje. Pomočne učitelje imenuje nadzornik akademije, a definitivne ravnatelj na nadzornikov predlog. Učitelji in učiteljice delé se v 5 razredov, od kojih učiteljem prvega razreda pripada plača 2100 fran., učiteljicam pa 1800 fran.; učiteljem zadnjega razreda 1000 fran., a učiteljicam pa 800 fran.